

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ І
ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

*МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ПО ПІДГОТОВЦІ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ» для
студентів спеціальності 208 - агроінженерія*

Умань - 2019

Методичні поради по підготовці до семінарських занять та самостійної роботи. з дисципліни «**Філософія**» для студентів спеціальності 208 - **агроінженерія**, / Укладач - доктор соціологічних наук, професор А.М. Шатохін. - Умань, 2019.-17 с.

Друкується за рішенням кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету садівництва, протокол № 1 від 02.09.2019 р. та методичної комісії інженерно-технологічного факультету, протокол №1 від 02.09.2019 р.

Рецензенти:

Ямчук П.М., доктор філософських наук, професор (Уманський національний університет садівництва)

Балановський Я.М., кандидат політичних наук, доцент (Уманський державний педагогічний університет)

Методичні поради до семінарських занять з дисципліни «Філософія» призначені для студентів інженерно-технологічного факультету. Кількість годин та перелік питань визначається викладачем згідно навчальних планів на вивчення дисципліни.

О Шатохін А.М., 2019

©Уманський НУС, 2019

ВСТУП

Вивчення студентами курсу «Філософія» здійснюється різноманітними формами, які включають відвідування лекцій, підготовку до семінарських занять із фіксованими виступами, підготовку рефератів згідно запропонованого переліку, виконання модульних робіт, тестування.

Окрім цього передбачено заохочувальні бали за участь у студентських олімпіадах і наукових конференціях з соціально-гуманітарних дисциплін, опублікування статей, підготовку креативних робіт тощо.

Враховуючі статус філософії як теоретичної та соціально-практичної дисципліни, заохочується участь студентів в проведенні соціологічних дисциплін згідно програм кафебри.

Семінарські заняття

Назва теми заняття	Форма контролю	Кількість годин
Модуль 1 ФІЛОСОФІЯ ЯК СПЕЦИФІЧНИМ ТИП ЗНАННЯ		
ТЕМА 1. СУТНІСТЬ ФІЛОСОФІ ТА Ї РОЛЬ У СУСПІЛЬСТВІ 1. Філософія, її предмет та функції. 2. Світогляд як духовно-практичний феномен. 3. Роль філософії в житті суспільства.	семінар	2

При висвітленні теми слід звернути увагу на наступні питання:

Філософія і життя. Соціальні та духовні джерела філософії. Співвідношення «людина-світ» як визначальний предмет філософського осмислення. Специфічні особливості філософських знань: загальність, сутнісність, світоглядність, універсальна теоретична рефлексія. Основні функції філософії: світоглядна, пізнавальна (гносеологічна), методологічна, практично-діяльна (праксеологічна).

Поняття світогляду і основні світоглядні проблеми. Структура світогляду (світовідчуття, світосприймання, світорозуміння, світоусвідомлення). Принципи формування світобачення (монізм, плюралізм, скептицизм, догматизм, раціоналізм, сенсуалізм). Буденний і теоретичний світогляди. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, філософія). Філософія як теоретична основа світогляду.

Роль і місце філософії в системі соціально-гуманітарних дисциплін.

Назва теми заняття	Форма контролю	Кількість годин
ТЕМА 2. СВІТОВИМ ІСТОРИКО- ФІЛОСОФСЬКИЙ ПРОЦЕС 1. Філософія Стародавньої Індії та Китаю. Конфуціанство. Даосизм.	Семінар Реферат	2

2.	Антична філософія: основні етапи розвитку. Софістика. Матеріалізм та ідеалізм.
3.	Середньовічна філософія. Патристика. Схоластика.
4.	Західноєвропейська філософія Нового часу. Емпіризм і раціоналізм.

При висвітленні теми слід звернути увагу на наступні питання:

Давньоіндійська філософія. Веди. Брахмани. Упанішади. Ортодоксальні та неортодоксальні школи. Стародавня китайська філософія. Етична філософсько-релігійна доктрина Конфуція. Даосизм.

Антична філософія, її основні етапи розвитку. Натурфілософія. Атомістичне вчення Демокрита. Класичний період старогрецької філософії (софісти, Сократ, Платон, Аристотель). Філософія Епікура і Лукреція Кара.

Особливості формування християнської філософії. Патристика (Тертуліан, Августин). Схоластика (Ф. Аквінський). Проблема загальних понять у філософії номіналізму і реалізму. Науково-природничі погляди Р. Бекона. У. Оккам про універсали, субстанцію.

Вплив наукових революцій на розвиток філософії. Емпіризм і раціоналізм. Індуктивний метод Ф. Бекона. Раціоналізм Р. Декарта. Раціоналістична філософія Б. Спінози. Філософія Французького Просвітництва. Вольтер і Руссо. Філософська система І. Канта. Діалектика Гегеля. Антропологічний матеріалізм Фейербаха. Філософія марксизму.

Назва теми заняття	Форма контролю	Кількість годин
<p>ТЕМА 3. СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ. ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ</p> <p>Філософія доби Київської Русі та українського Відродження. Філософські погляди Г. Сковороди. Філософія Просвітництва й Романтизму в Україні. Соціальна філософія М. Драгоманова, І. Франка. Філософія української діаспори. Сучасна світова філософія. Позитивізм і неопозитивізм. «Філософія життя». Екзистенціальна філософія. Прагматизм. Філософія глобальних проблем.</p>	Семінар Реферат	4

При висвітленні теми слід звернути увагу на наступні питання:

Дохристиянські витoki української філософії. Філософія доби Київської Русі. Філософія українського Відродження та Бароко (К. Сакович, І. Гізель, Ф. Прокопович, Г. Щербацький). Філософія Г. Сковороди.

... _ /О Ігтілпкігий Т.

Шевченко, П. Юркевич). Соціальна філософія М. Драгоманова, І. Франка. Нацфілософія Д. Донцова. Історіософська філософія В. Липинського. Філософія української діаспори (І. Лисяк-Рудницький, Д. Чижевський).

Сучасна світова філософія. Позитивізм і неопозитивізм (О. Конт, М. Шлік, Р. Карнап). «Філософія життя» (Ф. Ніцше, З. Фрейд, А. Бергсон). Екзистенціальна філософія (М. Гайдеггер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр, А. Камю). Прагматизм (Ч. Пірс, У. Джемс, Дж. Дьюї). Філософія глобальних проблем (А. Неччеї, А. Браун).

Назва теми заняття	Форма контролю	Кількість годин
<p>ТЕМА 4. ПРОБЛЕМА ЛЮДИНИ В ФІЛОСОФІЇ</p> <p>1. Еволюція поглядів на походження і сутність людини. Людина, індивід, особистість.</p> <p>2. Філософська проблема взаємовідношення душі і тіла, біологічного і соціального в людині.</p> <p>3. Структура і типи особистості. Соціальний статус і соціальні ролі особистості.</p> <p>4. Сенс життя людини і людства.</p> <p>5. Соціалізація особистості.</p>	<p>Семінар Реферат Тест Модульний контроль</p>	2

При висвітленій теми слід звернути увагу на наступні питання:

Людина - універсальний і найвищий предмет філософії. Людина, індивід, особистість. Основні концепції походження людини. Філософські проблеми взаємовідношення душі і тіла людини. Співвідношення біологічного, соціального і духовного в людині.

Основні компонентами соціальної структури особистості: свідомість, знання, норми і цінності, діяльність. Класифікація соціальних типів особистості: ідеальні й, нормативний, реальний.

Соціальний статус і соціальна роль особистості. Поняття статусного і ролевого конфліктів.

Соціальна взаємодія. Форми і методи соціальної комунікації та спілкування, взаємний вплив дійових осіб в процесі спільної діяльності заради задоволення власних потреб. Класифікація соціальних відносин, формальних і неформальних норм людської взаємодії, проявів аномії та дисфункції елементів соціальної структури, методів соціального контролю, причин соціальних конфліктів тощо.

Необхідним процесом залучення індивіда до суспільного життя є процес соціалізації особистості. Основні етапи, прояви та агентів соціалізації, «десоціалізація», «ресоціалізація», професійна орієнтація, соціальна кар'єра, соціальний занепад. Сенс життя людини і людства.

Назва теми заняття	Форма контролю	Кількість годин
Модуль 2. ОСНОВНІ ГАЛУЗІ ФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ		
<p style="text-align: center;">ТЕМА 5. ФІЛОСОФСЬКА ОНТОЛОГІЯ</p> <p>1. Філософське розуміння світу. Історичний розвиток уявлень про світ.</p> <p>2. Рух як загальний спосіб існування світу. Класифікація форм руху.</p> <p>3. Проблема первоначал світу. Матеріалізм та ідеалізм щодо інтерпретації світу.</p> <p>4. Концепція буття в історії філософії. Основні форми буття. Буття і небуття.</p> <p>5. Виникнення і природа свідомості. Структура і рівні свідомості.</p>	Семінар реферат	2

При висвітленні теми слід звернути увагу на наступні питання:

Поняття «світ». Основні ознаки світу (буттевість, всеосяжність, цілісність). Історичний розвиток уявлень про світ. Рух як загальний спосіб існування світу. Класифікація форм руху. Матеріалізм та ідеалізм про інтерпретацію світу.

Поняття «буття». Концепції буття в історії філософії. Основні форми буття (буття тіл, процесів, буття людини, буття духовного, буття соціального). Буття і небуття. Проблема сенсу людського буття.

Виникнення і природа свідомості. Структура свідомості. Рівні психічного життя людини: несвідоме, підсвідоме, надсвідоме. Суспільна свідомість та її форми.

Назва теми заняття	Форма контролю	Кількість годин
<p style="text-align: center;">ТЕМА 6. ФІЛОСОФСЬКЕ ПІЗНАННЯ (ЕПІСТЕМОЛОГІЯ)</p> <p>1. Предмет, основні категорії та принципи теорії пізнання (гносеології).</p> <p>2. Єдність чуттєвого і раціонального пізнання. Сенсуалізм, раціоналізм. Раціональне та ірраціональне пізнання. Інтуїція і творчість.</p> <p>3. Рівні знання. Критерії істини.</p> <p>4. Основні принципи, закони та категорії діалектики. Діалектика і метафізика.</p> <p>5. Рівні та основні методи наукового пізнання.</p>	Семінар Реферат	2

При висвітленні теми слід звернути увагу на наступні питання:

Теорія пізнання (гносеологія) як сфера філософського знання. Основні принципи наукової гносеології. Єдність чуттєвого і раціонального рівнів пізнання. Сенсуалізм. Раціоналізм. Інтуїція. Творча уява. Розуміння. Пояснення.

Проблема істини: істина об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна. Критерії істини. Пізнання і практика.

Діалектика: історичні типи й альтернативи діалектики. Принципи, закони й категорії діалектики.

Логіка та методологія наукового пізнання. Характерні риси наукового пізнання. Поняття наукового методу. Природно-наукова, гуманітарно-наукова методологія. Рівні наукового пізнання. Аналіз і синтез. Аналогія і абстрагування. Індукція і дедукція.

Назва теми заняття	Форма контролю	Кількість годин
ТЕМА 7. СУСПІЛЬСТВО ЯК ЦІЛІСНА СОЦІАЛЬНА СИСТЕМА. 1. Суспільство як об'єкт філософського осмислення. Сутність і структура суспільних відносин. 2. Історичні типи суспільств. Теорія і практика модернізації та трансформації суспільства. 3. Соціальна структура і соціальна стратифікація суспільства. 4. Соціальні групи та їх типи. Соціальні інститути і соціальні організації. 5. Суспільство і природа.	Семінар Реферат	4

При висвітленні теми слід звернути увагу на наступні питання:

Поняття «суспільство» в філософії. Суспільство як сукупність відносин між людьми, що історично склалася в процесі їхньої спільної діяльності. Основні концепції походження суспільства. Суспільство як цілісна система. Характерні риси суспільства. Історичні типи суспільств: аграрне, індустріальне, постіндустріальне. Основні принципи й етапи модернізації та трансформації суспільства.

Соціальна структура та стратифікація суспільства. Основні підструктури суспільства: соціально-класова, соціально-етнічна, соціально-демографічна, соціально-територіальна та інші. Соціальна стратифікація, що ґрунтується на диференціації сукупності людей на верстви за певними ознаками та ієрархічними рангами.

Особливостей формування і перспектив соціальної структури українського суспільства, що знаходиться в стані модернізації та трансформації.

Соціальні інститути і соціальні організації. Типи соціальних інститутів, що діють у різних сферах суспільства.

Суспільство і біосфера. Поняття ко-еволюції природи і суспільства, особливості формування і функціонування ноосфери, шляхи збереження навколишнього середовища. Соціально-екологічні наслідки глобалізації. Екологічна ситуація в Україні.

Назва теми занят	Форма контролю	Кількість і сть
ТЕМА 8. ФІЛОСОФІЯ ПОЛІТИКИ	Семінар	
1. Політична система суспільства. Держава — основа політичної системи суспільства.	Реферат	
2. Громадянське суспільство. Правова держава та шляхи її формування в Україні.		
3. Сутність політичної влади та її головні властивості. Демократія та її різновиди. Вибори і виборчі системи.		
4. Нація, її походження та сутність. Особливості становлення і розвитку української нації.		
5. _____		
Природа і соціальна сутність політичного <u>лідерства</u> . <u>Теорії</u>		

При висвітленні теми слід звернути увагу на наступні питання:

Політика і політичні відносини. Види політики й політичної діяльності, роль та місце держави в політичному житті суспільства. Сутність, поводження та історичні типи держави. Сутність політичної влади та її головні властивості.

Основні ознаки і перспективи формування громадянського суспільства в Україні. Демократія та її різновиди. Вибори і виборчі системи. Витоки, зміст, форми прояву, вплив та дієвість громадської думки в політичному житті громадянського суспільства.

Національні відносини і національні проблеми. Національне питання. Шіція, її походження та сутність. Особливості становлення і розвитку української нації.

Природа і соціальна сутність політичного лідерства. Теорії політичних еліт.

Назва теми заняття	Форма контролю	Кількість годин
ТЕМА 9. ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ	Семінар	2
1. Освіта як соціальний інститут.	Реферат	
2. Україна у світовому освітньому просторі. Болонський освітній процес.	Модульний контроль	
3. Основні ознаки і властивості культури.		

4. Етика і естетика. Проблема ідеалу.
5. Діалектика національного і загальнолюдського в культурі. Головні тенденції культури XXI століття.

При висвітленні теми слід звернути увагу на наступні питання:

Сутність та структура духовного життя суспільства. Історичність культури. Основні ознаки і властивості культури. Культура і цивілізація. Діалоговий характер культури. Етика і естетика. Проблема ідеалу. Свобода і відповідальність як цінність сучасного світу. Діалектика національного і загальнолюдського в культурі. Головні тенденції культури XXI століття.

Назва теми заняття	Форма контролю	Кількість годин
ТЕМА 10. СТРАТЕГІЯ МАЙБУТНЬОГО 1. Синергетичні та системні уявлення про характер, еволюцію і розвиток людини і суспільства. 2. Глобальні проблеми людства. 3. Поняття соціального передбачення і прогнозування майбутнього. 4. Основні науково-теоретичні характеристики соціального прогнозу.	Семінар Реферат Модульний контроль	2
Всього:		24

При висвітленні теми слід звернути увагу на наступні питання:

Синергетичні та системні уявлення про людину і суспільство. Синергетика як теорія самоорганізації в системах різноманітних явищ та процесів, в результаті яких в системі можуть з'явитися властивості, якими не володіє жодна з частин.

Глобальні проблеми людства: екологічні, економічні, демографічні та інші. Філософські проблеми війни і миру.

Поняття соціального передбачення і прогнозування майбутнього. Основні принципи наукового прогнозу.

Самостійна робота студентів

Перелік питань та інших завдань для самостійного вивчення	Кількість годин
1. Джерела та особливості філософського знання. 2. Структура та основні функції філософії. 3. Структурні елементи світогляду. 4. Історичні типи світогляду. 5. Філософія та наука. 6. Філософія у системі культури 7. Пояснити, в якому сенсі історичний процес - це «творення майбутнього з минулого кожна мить»? 8. Новації у філософії.	50

9. Ціннісні та раціональні форми свідомості у стародавній філософії.
10. Міфологічна свідомість.
11. Поясніть, що таке логічні форми мислення?
12. Зазначте прості форми мислення.
13. Основний логічний інструмент філософського пізнання світу.
14. Відмінність давньоіндійської філософії від індійських релігійних систем.
15. Непонятійна структура Дао.
16. Суб'єкт конфуціанства.
17. Характерні риси філософії Стародавньої Греції.
18. Досократична філософія
19. Філософія Платона.
20. Загальна характеристика філософії Арістотеля.
21. Основні ознаки середньовічної філософії.
22. Гуманізм. Відродження.
23. Традиція емпіризму (Ф. Бекон)
24. Суперечність філософських систем Р. Декарта та Дж. Локка.
25. Французька філософія у XVII ст.
26. Гносеологія І. Канта.
27. Вихідні принципи етики І. Канта.
28. Філософські погляди Фіхте.
29. Пізнання у концепції Шеллінга
30. Діалектика Гегеля.
31. Основні філософські течії неklasичної філософії.
32. Філософські пошуки часів Київської Русі.
33. Основні етапи історико — філософського процесу в Україні.
34. Дати визначення терміну «онтологія».
35. Які є теоретичні моделі світу?
36. Форми людського буття.
37. Проблеми створення цілісної картини світу.
38. Розкрити філософський зміст понять «матерія», «простір», «час», «рух».
39. Чи можна зрозуміти природу людської свідомості, якщо вивчати тільки мозок?
40. Як розуміється суспільно-історична сутність свідомості?
41. Несвідоме в житті людини.
42. Що вивчає гносеологія?
43. Як в гносеології визначають суб'єкт і об'єкт пізнання?
44. В яких формах здійснюється чуттєво-сенситивне пізнання і в яких раціональне _____

45. Соціально-практичні передумови виникнення науки.
46. Історичні етапи розвитку науки.
47. Які соціальні функції науки?
48. Визначити закономірності розвитку сучасної науки.
49. Специфіка природничих і соціальних наук.
50. Назвіть методи наукового дослідження.

**8. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА студентських рефератів з курсу
«Філософія»**

1. Філософія в системі культури.
2. Філософія та світогляд.
3. Історичні типи світогляду.
4. Роль особистості філософа у філософії.
5. Філософія як наука в історико-філософському контексті.
6. Метафізика та гносеологія в історії філософії.
7. Філософія у системі наук.
8. Філософія Стародавнього сходу як культурно — історична пам'ятка.
9. Давньоіндійська філософія та релігійні системи.
10. Вчення Конфуція.
11. Людина у стародавній філософії Китаю та Індії.
12. Матеріалістичні тенденції античної натурфілософії.
13. Антична філософія: Сократ, Платон, Аристотель
14. Еллінська та римська філософія.
15. Середньовічна світоглядно-філософська парадигма.
16. Томістська доктрина середньовічної філософії.
17. Містика у філософських побудовах пізньої схоластики.
18. Томізм як релігійно - філософське вчення.
19. Філософська освіта у Середньовіччі.
20. Метод у філософії Ф.Бекона.
21. Суперечність філософських систем Р.Декарта та Дж.Локка.
22. Ключові моменти французької філософії XVII ст.
23. Гуманізм та новий ідеал людини епохи Відродження.
24. Філософські погляди М.Кузанського.
25. Проблема методу у західноєвропейській філософії.
26. Проблема субстанції у Новому часі.
27. Альтернативи декартівського раціоналізму (Дж.Берклі, Д.Юм).
28. «Коперніканський переворот» у філософії.
29. Пізнання в концепції І.Канта.
30. Філософія Ф.Шеллінга.
31. Діалектика Г.В.Ф.Гегеля.
32. Екзистенціальна філософія.
33. Філософські основи феноменології.
34. Філософські течії XX ст.
35. Філософські погляди А.Шопенгауера.

36. Екзистенціалізм С.К'єркегора.
37. «Філософія життя» як напрям неklasичної філософії.
38. Українське національне відродження.
- 39 «Кордоцентризм» у філософії М.Костомарова.
- 40.Г.Сковорода - класик української філософської думки.
- 41 .Філософські погляди на людину у творчості Тараса Шевченка.
42. Філософський зміст категорії буття.
43. Буття світу та людини.
- 44.Історико-філософські підходи до розуміння буття: Античність, Середньовіччя, Новий час, ХХ ст.
45. Проблема буття в філософії М.Хайдеггера.
- 46.Онтологічний поворот у філософії ХХ ст.
47. Синергетика та детермінізм - сучасне розуміння проблеми буття.
48. Біологічне та соціальне в підходах до розуміння свідомості.
49. Суспільний та індивідуальний зміст свідомості.
50. Свідомість та несвідоме в історико-філософській думці.
- 51.Ідея несвідомого в художній культурі ХХ ст.
52. Проблема свідомості в сучасній філософії.
53. Логіка, інтуїція та пояснення в пізнанні.
54. Практика та пізнання.
55. Концепції істини в філософії.
56. Пізнання в природничих та соціогуманітарних науках.
57. Діалектико-матеріалістична теорія пізнання.
58. Аксіолого-пізнавальні форми знання в філософії.
59. Виникнення науки та історичні етапи її розвитку.
60. Наука та глобальні проблеми сучасності.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

з дисципліни "Філософія»

Завдання мають по чотири варіанти відповідей. У кожному завданні лише один варіант відповідей правильний. Необхідно обрати правильний варіант відповіді та позначити його у бланку відповідей.

- 1) Що можна назвати основним світоглядним питанням?**
1. місце людини у світі. 2. сутність буття. 3. сутність людини. 4. сутність світу.
  - 2) Який чинник є визначальним у релігійному світогляді?**
1. духовний розвиток; 2. знання про абсолют; 3. віра у божество; 4. самопізнання.
  - 3) Яка з нижчеперелічених форм світогляду є історично найпершою?**
1. філософія; 2. релігія; 3. міф; 4. наука.
  - 4) Хто із стародавніх філософів уперше використовує поняття "філософія"?**
1.Конфуцій; 2. Платон; 3. Піфагор; 4. Сократ
  - 5) Що є предметом філософії?**
1. людина та її сутнісні виміри; 2. суспільство і його історія;
3. людина <-> світ; 4. природа у всій її багатоманітності.
- АЧ** **спиянил. дії. спосіб пізнання, дослідження явищ природи та**

суспільного життя.

1. принцип; 2. інструмент; 3. метод; 4. гіпотеза.

7) Напрямок філософії, який визнає первинність свідомості відносно буття, Духу - відносно матерії.

1. ідеалізм; 2. платонізм; 3. реалізм; 4. ірраціоналізм.

8) Філософське вчення про змінюваність і плинність сущого та закономірності змін.

1. діалектика; 2. герменевтика; 3. метафізика; 4. онтологія.

9) Форма суспільної свідомості, теоретичний рівень мислення, який прагне не тільки накопичувати окреме знання про світ, а і розуміти його як цілісний і єдиний.

1. культура; 2. релігія; 3. наука; 4. філософія.

10) Найдавніші пам'ятки індійської літератури, священні тексти брахманізму.

1. Трипітака. 2. Рамаєна. 3. Магабгарата. 4. Веди.

11) Поняття у ведичній традиції, що позначає систему моральних: норм для регламентації життя певної варни (касти).

1. дхарма; 2. карма; 3. сансара; 4. деваяна.

12) В найзагальнішому вигляді конфуціанство - це вчення:

1. про космос; 2. про правильне життя; 3. про самопізнання; 4. про Бога.

13) Одне з основних понять китайської філософії, означає першопричину, що породжує речі, дорогу, долю, пустоту.

1. дао; 2. лунь юй; 3. ян; 4. інь.

14) Давньогрецький філософ, який вчив: світ — це вогонь, основою якого є Логос, чистий розум.

1. Емпедокл. 2. Парменід. 3. Демокрит. 4. Геракліт.

15) Школа античної філософії, яка абсолютизувала та обожнювала поняття числа і проголошувала його першоосновою світу та сутністю речей.

1. мегарики; 2. піфагорійці; 3. неоплатоніки; 4. скептики.

16) Кому з античних мислителів належить вислів "Все тече, все змінюється":

1. Фалесу; 2. Піфагору; 3. Геракліту; 4. Сократу.

17) Основний принцип середньовічної філософії 1. пантеїзм; 2. атеїзм; 3. теоцентризм; 4. язичництво.

18) Яка риса найбільш характерна для середньовічної філософії?

1. космоцентризм; 2. теоцентризм; 3. натуроцентризм; 4. антропоцентризм.

19) Представник західної патристики:

1. Августин; 2. Фома Аквінський; 3. Авіцена; 4. Іустин.

20) Що означає термін "Ренесанс"?

1. відродження середньовічних традицій; 2. заснування республіки;

3. відродження античності; 4. відродження мистецтв.

21) Яка провідна тема філософських пошуків епохи Відродження?

1. метафізика; 2. космоцентризм; 3. теоцентризм; 4. гуманізм.

22) Метод дослідження природи за Ф.Беконом

1. аналіз; 2. синтез; 3. індукція; 4. дедукція.

23) До якого філософського напрямку належить філософія Р.Декарта:

1. матеріалізму; 2. ідеалізму; 3. дуалізму; 4. емпіризму.

24) Основне вчення в філософії Канта?

1. про першосубстанцію; 2. про апріорні форми свідомості;
3. про світовий розум; 4. про державу.

25) Яка філософська позиція найближча для філософа Гегеля?

1. абсолютний ідеалізм; 2. волюнтаризм; 3. матеріалізм; 4. агностицизм.

26) Що означає поняття герменевтика?

1. вчення про науку; 2. теорія пізнання; 3. філософія життя; 4. інтерпретація текстів.

27) До якого філософського напрямку 20 ст. належать: Камю, Марсель,

Сартр, Гайдегер?

1. структуралізм; 2. прагматизм; 3. позитивізм; 4. екзистенціалізм.

28) Хто з мислителів вважається засновником феноменології?

1. Гадамер. 2. Камю. 3. Гуссерль. 4. Леві-Стросс.

29) Основне вчення в філософській спадщині Г.Сковороди?

1. про першоматерію; 2. про три світа; 3. про мораль; 4. про державу.

30) Хто є автором вчення про "сродну" працю?

1. Іларіон. 2. Куліш. 3. Потебня. 4. Сковорода.

31) Автором якої філософської концепції вважається Юркевич?

1. філософії науки; 2. філософії мови; 3. філософії серця; 4. філософії життя.

32) Що виступає третім світом поряд з макрокосмом і мікрокосмом у вченні "Про три світи Г.Сковороди:

1. душа; 2. Бог; 3. Біблія; 4. Сонце.

33) Як називається філософське вчення про буття, його основи, принципи, структури та закономірності?

1. антропологія; 2. онтологія; 3. гносеологія; 4. аксіологія.

34) Головний предмет онтології:

1. наука; 2. мораль; 3. субстанція; 4. Бог.

35) Напрямок у філософії, при вирішенні питання про відношення мислення та буття виходить з того, що матерія первинна відносно свідомості та існує незалежно від свідомості

1. ідеалізм; 2. матеріалізм; 3. раціоналізм; 4. емпіризм.

36) Філософське вчення, що виходить з визнання рівноправними двох начал - духу і матерії:

1. деїзм; 2. монотеїзм; 3. дуалізм; 4. монізм.

37) Основні форми існування матерії

1. кількість і якість; 2. час і простір; 3. сутність і явище; 4. життя і смерть.

38) Що позначає поняття детермінізм?

1. вчення про причинну обумовленість; 2. вчення про людину;
3. вчення про першоматерію; 4. вчення про примат знання над вірою.

39) Яким поняттям Фрейд характеризує позасвідоме? і. "Я". 2. "не-Я" 3. "Воно". 4. "Ми".

40) Яку сферу позначає поняття "теоретична свідомість"?

1. всезагальне; 2. індивідуальне; 3. побутово-практичне; 4. наукове.

41) Головним питанням гносеології є

1. відношення знання про світ до людини; 2. відношення знання про світ до власне світу;
3. питання істинного знання; 4. побудова системи знань.

42) Основний критерій істини:

1. практика; 2. спостереження; 3. інтелект; 4. інтуїція.

- 43) Одна з властивостей істини:**
1. апіорність; 2. трансцендентність; 3. абстрактність; 4. відносність.
- 44) Як визначає людину Декарт?**
1. Людина - це мисляча річ. 2. Людина це канат, натягнутий між твариною і надлюдиною. 3. Людина - це родова істота. 4. Людина - це пастух буття.
- 45) Поняття "особа" позначає:**
1.. неповторне буття людини; 2. спосіб взаємодії природного і соціального;
3. міру індивідуальності, своє власне "Я"; 4. соціальний статус.
- 46) В чому відмінність між поняттями "індивід" та "особистість"?**
1. це тотожні поняття; 2. індивідом людина народжується, а особистістю стає; 3. особистістю людина народжується, а індивідом стає; 4. індивід - це пересічна людина, а особистість - видатна.
- 47) В чому К. Маркс бачить сутність людини?**
1. в соціальних відносинах; 2. в психологічних основах;
3. в розумово-інтелектуальних здібностях; 4. в природно-біологічних основах.
- 48) Предметом соціальної філософії є:**
1. цілісна система у взаємодії всіх сторін суспільства;
2. функціонування і розвиток соціальних інститутів;
3. закони виникнення культурних сфер суспільства;
4. суспільно-виробничі закони.
- 49) Яке з визначень найбільш влучно розкриває термін "суспільство"?**
1. сукупність індивідів; 2. система, що саморозвивається;
3. об'єднання класів; 4. поєднання общин.
- 50) З точки зору волюнтаризму, від чого залежить розвиток історії?**
1. Від факторів поза людиною; 2. Від випадкового збігу обставин;
3. Від людини, як біогісіхічної істоти; 4. Від дій людини, що залежать від її волі.
- 51) Співвіднесіть поняття "культура" і "цивілізація" - вони...**
1. тотожні поняття; 2. протилежні поняття;
3. цивілізація складова культури; 4. культура входить до цивілізації.
- 52) Позначте найбільш повне визначення поняття "суспільство":**
1. взаємодія людей заради загальної вигоди; 2. форма життєдіяльності людей; 3. різноманітність форм буття людини; 4. сукупність прошарків та класів.
- 53) Який з типів цивілізації формується в наш час?**
1. космогенний; 2. індустріальний; 3. інформаційний; 4. занепад цивілізації.
- 54) Рушієм історичної закономірності в марксизмі є:**
1. Розвиток суспільного матеріального виробництва.
2. Розвиток суспільного духовного виробництва.
3. Розвиток особистості та подолання нею відчуження.
4. Розвиток взаємодії людини з природою.
- 55) Соціальна структура суспільства - це:**
1. сукупність соціальних спільнот та зв'язки між ними; 2. сукупність сфер діяльності;
3. сукупність класів; 4. розподіл соціуму за владною ознакою.
- 56) Релігія, мораль, наука, політика, право, філософія - це.**
1. вроджені ідеї людини; 2. форми суспільної свідомості;
3. форми індивідуальної свідомості; 4. апіорні форми мислення.
- 57) Що таке культура в широкому сенсі?**
1. все, що нас оточує; 2. освіта; 3. мистецтво; 4. все, що створено людиною.
- 58) Аксиологічний підхід до осмислення культури зосереджує увагу на:**
1. вдосконаленні людини як духовно-морального суб'єкта культури;
2. ціннісній сфері буття людини;

3. соціальних носіях ціннісних відносин, що регулюють людську діяльність;

4. ролі знакових систем, що забезпечують соціальну спадкоємність.

59) Система поглядів, згідно з якими вищою цінністю проголошується людина та її право на свободу, розвиток і прояв своїх здібностей:

1. Антропологізм. 2. Антропоцентризм. 3. Космоцентризм. 4. Гуманізм.

60) Принципи за яким виправдовується зневажливе ставлення до моральних цінностей та норм співжиття:

1. Макиавелізм. 2. Цинізм. 3. Аморалізм. 4. Релятивізм.

Основна література:

1. Гриненко Г.В. История философии: Учебник/Г.В. Гриненко-М.: Юрайт- Издат, 2006. - 688 с.
2. Куличенко В. В. Філософія: Підручник / В.В. Куличенко, А.М. Черниш. - Тернополь: Підручники і посібники, 2008. - 576 с.
3. Мозговий Л.І. Філософія. Кредитно-модульний курс: Навч. посіб. / Л.І. Мозговий, І.В. Бичко, Р.О. Додонов та ін. За ред. Р.О.Додонова, Л.І.Мозгового. - К.: Центр учбової літератури, 2009. -456 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навч. посібник / В.Л. Петрушенко. - 2-е вид., випр. і доп. - К.: «Каравела»; Львів: «Новий світ - 2000», 2002. - 544 с.
5. Філософія: Підручник / За заг. ред. М.І. Горлача, В.Г. Креміня, В.К. Рибалка. - Харків: Консул, 2000. - 672 с.
6. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. - К.: Книга, 2005. - 528 с.
7. Философский энциклопедический словарь. М.: ИНФРА-М, 1997. — 892 с.

Норми розподілу оціночних балів за певні види навчальної діяльності студентів

№ з/п	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали
Обов'язкові бали		
1.	Виступ на семінарському занятті	0-5
2.	Виконання тестових завдань	0-30
3.	Виконання модульних контрольних заходів	0-5
За вибором студента		
1.	Підготовка письмового реферату (не більше одного з дисципліни)	1-7
2.	Написання есе на задану тему	0-5
3.	Складання кросворда	0-5
4.	Участь у вузівській олімпіаді	0-7

5.	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції	0-7
6.	Підготовка електронних версій методичного забезпечення навчальної дисципліни	10-15
Заохочувальні бали		
1.	Публікація статті за напрямом дисципліни	15
2.	Призове місце на вузівській предметній олімпіаді	10
3.	Активна участь в роботі студентського наукового гуртка	5-10
4.	Заохочувальні бали за творчий підхід до навчання	1-5